

J. J.

Zapomniane zainteresowania Grahama Bella

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/3, 395-396

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

noszącą się przede wszystkim do I połowy XIX w. Charakterystyka ta obejmuje jednak nie tylko problemy techniczno-eksploatacyjne, lecz również piśmiennictwo, szkolnictwo oraz prawodawstwo górnicze.

Artykuł dra Jarosa stanowi zarys historii górnictwa węglowego na Śląsku począwszy od 1366 r., z którego pochodzi przywilej Bolesława II Świdnickiego uważany za pierwszy dokument dotyczący górnictwa węglowego aż do początków XIX w. Autor opisał metody eksploatacji stosowane w poszczególnych okresach, wskazując na warunki, w których dokonywał się postęp techniczny. Wiele uwagi poświęcił wzrostowi wydobycia węgla i czynnikom ten wzrost powodującym. Rozważania autora objęły cały obszar Śląska.

Oprócz tego w dziale Górnictwo w 1000-leciu Państwa Polskiego ukazała się informacja (nr 10/1961) o serii 3 znaczków pocztowych wydanych w związku z obchodami milenialnymi, a poświęconych tradycjom górniczym.

J. J.

Z HISTORII AUTOMATYKI

Mgr inż. Juliusz Julin w artykule *2000 lat automatyki* („Horyzonty Techniki”, nr 10/1961) omówił niektóre elementy i urządzenia techniczne znane w historii automatyki.

Autor krótko przedstawił urządzenia automatyczne starożytności, średniowiecza (wyliczył tu raczej legendy) i epoki Odrodzenia. Obszerniej natomiast potraktował urządzenia, które uważa za początki nowoczesnej automatyki (m. in. wzmacniacze hydrauliczne różnego typu i regulatory), oraz podstawy jej współczesnego rozwoju.

Opis urządzeń automatycznych zilustrowano rysunkami wyjaśniającymi zasady ich działania i budowę.

J. J.

„NEW SCIENTIST” O SIEMIENOWICZU

W czasopiśmie angielskim „New Scientist” (No. 258 z 26.10.1961) ukazał się dosyć obszerny artykuł Janusza Thora *The 17th century inventor of the multi-stage rocket* (Siedemnastowieczny wynalazca rakiety wielostopniowej). Autor nakreślił sylwetkę Kazimierza Siemienowicza oraz omówił najważniejsze i najciekawsze elementy jego dorobku na polu techniki raketowej. W tekście zamieszczone zostały interesujące cytaty i oryginalne ilustracje pochodzące z *Artis Magnae Artilleriae* Siemienowicza. Z zadowoleniem należy powitać fakt propagowania za granicą tego poważnego, a zupełnie niemal nieznanego osiągnięcia nie docenianej na ogół polskiej myśli technicznej.

B. O.

ZAPOMNIANE ZAINTERESOWANIA GRAHAMA BELLA

Wielki wynalazca Graham Bell, znany przede wszystkim ze swych osiągnięć w dziedzinie łączności przewodowej, był twórcą o wielostronnych zainteresowaniach. Jedno z nich, raczej mało znane, przypomina tygodnik „Stolica” w nrze 53/1961 (*Chodźmy po świecie z zamkniętymi oczyma*, opracował A. Cz.). Były to

próby budowania latawców, których szkielet stanowił przestrzenną konstrukcję z lekkich prętów.

Ciekawe, że Bell przeniósł doświadczenia osiągnięte przy konstruowaniu latawców do budownictwa. Zbudował on mianowicie na terenie swej posiadłości w Nowej Szkocji wieżę obserwacyjną, wysokości 25 m, o konstrukcji złożonej z prętów stalowych połączonych przegubami.

J. J.

POLSKA ARCHITEKTURA MONUMENTALNA W X I XI W.

Pracę prof. dra Jana Zachwatowicza pod powyższym tytułem zamieścił „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” w nrze 2/1961. Praca ta była referowana na sesji poświęconej początkom państwa polskiego, zorganizowanej przez PAN w czerwcu 1960 r.

Praca jest „próbą spojrzenia na stan badań i dokonane odkrycia dzieł architektury, które uznane zostały za pochodzące z X i XI w.”. Autor omawia kolejno poszczególne grupy budowli: grodowe (m. in. obwarowania i siedziby książęce), kultowe sprzed 966 r., sakralne z X w., katedry z XI w., klasztory i inne budowle kościelne z XI w. Wiadomości o poszczególnych zabytkach sformułowane w postaci twierdzeń lub hipotez dotyczą zarówno architektury, jak i konstrukcji opisywanych obiektów.

Zakończenie pracy zawiera postulaty odnośnie do dalszych badań, m. in. podkreślona została potrzeba szerszego stosowania przy pracach badawczych chemicznych i technologicznych analiz składników budowli.

J. J.

350 LAT „HUTY BLACHOWNIA”

Artykuł pod powyższym tytułem mgra inż. Stefana Pieprznika, mgra inż. Janusza Braszczńskiego i inż. Mariana Brzęczka zamieścił „Przegląd Odlewniczy” w nrze 1/1962.

Autorzy naświetlili początki hutnictwa i odlewnictwa żelaza w regionie częstochowskim i na tym tle omówili powstanie zakładu w Blachowni. Następnie przedstawili rozwój zakładu w poszczególnych okresach historycznych aż do czasów współczesnych, charakteryzując głównie rodzaj i zakres produkcji, jak również techniczne wyposażenie huty. Wiele uwagi poświęcono też sytuacji prawnowłasnościowej zakładu.

J. J.

RESTYTUCJA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WOKÓŁ ZABYTKÓW TECHNIKI

Przy okazji prowadzonych przez Muzeum Techniki prac konserwatorskich zabytkowych obiektów technicznych na terenie Zagłębia Staropolskiego wyłonił się problem właściwego ukształtowania otoczenia przyrodniczego tych obiektów. Na ten temat wypowiadają się pracownicy Zakładu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie mgr Maria Drzał i mgr Stefan Gut w artykule *Zabytkowe obiekty techniki a środowisko przyrodnicze* („Problemy”, nr 2/1962).